

Αειφόρος πόλη. Εν Ιωαννίνους περιβαλλοντικές (απο)δράσεις

Γενικό Λύκειο Ζωσιμαίας Σχολής

Εκπαιδευτικοί: Αντωνίου Κωνσταντίνος

Αγγέλης Δημήτριος

Ντασκαγιάννης Απόστολος

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τα σχολεία: 7^ο Λύκειο Ιωαννίνων και 9^ο Λύκειο Καρδαμισίων

Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων

Σχολικό Έτος 2016-17

Κριτήρια επιλογής του θέματος

Οι βασικές λειτουργίες μιας πόλης είναι η οικονομική, η διοικητική, πνευματική, κοινωνική, τουριστική, συγκοινωνιακή. Οι διαδικασίες που είναι αναγκαίες και σημαντικές για να εξυπηρετούν τις ανάγκες και τις λειτουργίες της πόλης πρέπει να έχουν στόχο την ποιότητα ζωής (κατοικία, εκπαίδευση, άθληση), την υποστήριξη οικονομικών δραστηριοτήτων, την υποδομή σε δίκτυα (οδικό, ύδρευσης, τηλεπικοινωνιακό, ενέργειας). Να βασίζονται σε ενέργειες που έχουν δοκιμαστεί στο παρελθόν αλλά και σε νέες καινοτόμες.

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον, εκπαίδευση που βασικός της σκοπός είναι να εφοδιάζει τους πολίτες με αξίες και στάσεις έτσι ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικά προβλήματα.

Στόχοι προγράμματος

Κάθε πόλη αποτελεί ένα οικοσύστημα το οποίο τοποθετεί τους πολίτες του σε μια σειρά από προκλήσεις στις οποίες πρέπει να απαντήσουν τόσο ατομικά όσο και συλλογικά. Η ένταξη της πραγματικότητας της πόλης στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του δικτύου προβάλλει ως σημαντική ανάγκη επειδή:

- Οι πόλεις είναι τόποι συνύπαρξης

- Το αστικό περιβάλλον επηρεάζει όχι μόνο τους πολίτες του αλλά και το ευρύτερο φυσικό περιβάλλον στο οποίο εντάσσεται και από το οποίο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό
- Βασική πρόκληση της σύγχρονης εποχής είναι η επιδίωξη μιας καλύτερης ποιότητας ζωής στις πόλεις
- Η αστική αειφορία προβάλλει ως το αποτέλεσμα μιας ολοκληρωμένης αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών ζητημάτων
- Η εκπαίδευση για την αειφορία συμβάλλει στη δημιουργία υπεύθυνων ενεργών πολιτών που συνεργάζονται μεταξύ τους και με τους φορείς για τη βιώσιμη αλλαγή.

Επί πλέον

- ✓ Η καλλιέργεια και κριτική προσέγγιση εμπειριών, ιδεών, εννοιών, γνώσεων για το αστικό οικοσύστημα τα μέρη που το αποτελούν και τις σχέσεις μεταξύ τους
- ✓ Η ανάδειξη της σημασίας των θεσμών που λειτουργούν στην πόλη, δημιουργώντας και εν δυνάμει αλλάζοντας τη ζωή σ' αυτήν.
- ✓ Η προβολή της σημασίας του αστικού σχεδιασμού και της ανάγκης της συμμετοχής των πολιτών σ' αυτόν
- ✓ Η εξασφάλιση μιας διάρκειας στην εκπαιδευτική σχέση του ΚΠΕ με τα σχολεία και τους συνεργαζόμενους φορείς
- ✓ Η επικοινωνία μαθητών και εκπαιδευτικών από διαφορετικές πόλεις και η συνεργασία με άλλους φορείς της πόλης με κοινό στόχο την βιωσιμότητα της πόλης
- ✓ Η παιδαγωγική και επιστημονική υποστήριξη των σχολικών μονάδων σε συνεργασία με τους συμμετέχοντες επιστημονικούς και άλλους φορείς
- ✓ Η οργάνωση επιμορφωτικών συναντήσεων και η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού
- ✓ Η ανάπτυξη συνεργασιών στο πλαίσιο εθνικών αλλά και ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την υλοποίηση δράσεων προώθησης της αστικής αειφορίας.

Σχήμα περιβαλλοντικού προγράμματος

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα συνδιάζει επιστημονικά πεδία από τις φυσικές και κοινωνικές επιστήμες, περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Δραστηριότητες

Εμείς και η γειτονιά μας

Η εισαγωγή στο αστικό οικοσύστημα της πόλης με πρώτο επίπεδο τη γειτονιά. Σύνδεση των ήδη υπάρχουσών γνώσεων και εμπειριών των παιδιών με τις γνώσεις που θα ανακαλύψουν μέσα από δραστηριότητες που θα συνδέουν το παρελθόν της πόλης με το παρόν της αλλά και με τις πρώτες παρατηρήσεις τους για το παρόν.

Μετά την ολοκληρωτική καταστροφή της πόλης στις αρχές του 19ου αι. άρχισε σιγά - σιγά η ανοικοδόμηση από τις χαμηλές συνοικίες γύρω από το κάστρο. Η κρατική παρέμβαση του Ομέρ πασά να ανοικοδομήσει το κατεστραμμένο βιοτεχνικό και εμπορικό κέντρο, αποτελεί την πρώτη πιθανή προσπάθεια επέμβασης του κράτους στην ιδιωτική κατασκευή. Πιθανόν μία τυποποίηση ισόγεια καταστήματα των οδών Βύρωνος - Καλάρη και Ανεξαρτησίας να οφείλεται σε αυτή την παρέμβαση. Η τυποποίηση έγκειται στην επανάληψη της διάστασης 3.5 μ. στο ύψος της όψης, πλάτος το πολύ 4 μ. και βάθος ανάλογο του οικοδομικού τετραγώνου. Η αναγκαιότητα της επέκτασης των κτισμάτων εξ' αιτίας της αύξησης της κίνησης μέσα σε αυτό, ακολουθεί την αρχή της προσθετικής ανάπτυξης. Ένας βασικός χώρος που γεννήθηκε από την κατασκευαστική δυνατότητα αποτέλεσε το κύτταρο ζωής μέσα σε αυτό και στη συνέχεια η επέκταση του στις τρεις διαστάσεις, σχεδόν αθροιστικά, επέφερε στο σύνολο των κτισμάτων την αρχιτεκτονική τους μορφή.

Η πυρκαγιά του 1869 που αποτελεί την δεύτερη ουσιαστική πολεοδομική κρατική παρέμβαση, ελάχιστα αλλοίωσε τον τρόπο δόμησης και την μορφολογική ενότητα του πολεοδομικού ιστού. Ελάχιστα δρόμοι δημιουργήθηκαν και ελάχιστα μορφολογικές ανακατατάξεις φέρουν την ταυτότητα της εποχής. Αυτές εντοπίζονται κυρίως στην εμφάνιση ευρωπαϊκών αντιλήψεων στην εξωτερική διαμόρφωση κυρίως των όψεων των οικοδομών και στην ογκοπλαστική διάρθρωση των κτιρίων. Η ιδιωτική κατοικία, εκτός της επώνυμης, έμεινε σχεδόν στα ίδια επίπεδα. Το συνεχές σύστημα απόλυτα συνδεδεμένο με την εμπορευματοποίηση της γης, βρίσκει την ακριβή του εφαρμογή.

Εδώ θα πρέπει να σταθούμε για λίγο στην γενικότερη κατάσταση που επικρατεί στον απελευθερωμένο ελλαδικό χώρο. Το 1832 ιδρύεται το Ελληνικό βασίλειο, δημιουργώντας ταυτόχρονα μια ολόκληρη σειρά από επιπτώσεις για την υπόλοιπη μη απελευθερωμένη Ελλάδα. Αυτές εντοπίζονται κυρίως στην ανατροπή των εξαρτήσεων των διαφόρων πολιτειών από τα φυσικά οικονομικά - πολιτιστικά και κοινωνικά κέντρα τους, που η οριοθέτηση των συνόρων έβγαλε έξω από επίσημες ελληνικές διαδικασίες όπως για παράδειγμα τη Θεσσαλονίκη και τα Ιωάννινα. Επίσης εντοπίζονται στην δημιουργία νέων αστικών κέντρων όχι νομιμοποιημένων με κριτήρια φυσικά, αλλά με αντίστοιχα τεχνικά όπως για παράδειγμα το όνομα, η αρχαία αίγλη κ.τ.λ, αλλά και στην αποδυνάμωση των ίδιων των εντός των συνόρων πολιτειών από την οικονομική και κοινωνική τους επάρκεια, από την στιγμή που εντάχθηκαν σε νέο διαφορετικό συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης με καινούργια κέντρα αναφοράς. Αυτά τα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την κοινωνική υποδομή της πόλης των Ιωαννίνων και την πιθανή εθνική της συνείδηση, σε συνδυασμό με την επικείμενη κατάρρευση του οθωμανικού κράτους, δημιουργούν μία «γιαννιώτικη» διοίκηση και μία «γιαννιώτικη» συνείδηση που αφήνει την σφραγίδα της στα οικοδομήματα της εποχής.

Η ευρωπαϊκή παρουσία, αν και όχι έντονα καθιδρυμένη στην περιοχή, θεώρησε τον τόπο σαν ρομαντικό λάφυρο η σαν αναβιωμένη κλασική σκηνογραφία. Παράλληλα όπως συμβαίνει σε κάθε κοινωνία που αρχίζει να οργανώνεται, παρουσιάστηκε η ανάγκη προτύπων. Η νεοελληνική αστική τάξη κατέφυγε στο ένδοξο παρελθόν για να βρει ερείσματα και πηγές. Στα Ιωάννινα, την διοικητική, κοινωνική και αστική πρωτεύουσα της Ηπείρου, συγκεντρώθηκαν όλα τα δημογραφικά στοιχεία που συγκροτούσαν την λεγόμενη άρχουσα τάξη της περιοχής. Η ευάριθμη οθωμανική αυλή αλλά και η συνειδητοποιημένη ελληνική άρχουσα τάξη προσπάθησαν να κυριαρχήσουν στην βιτρίνα του δημόσιου βίου, δεχόμενες με σχετική ευκολία την επίδραση των δυτικών προτύπων, μέσω των πλησιέστερων γεωγραφικά ελληνικών κέντρων. Οι εκπρόσωποι του μεγαλοεμπορικού κόσμου με τις διεθνής επαφές εμπλούτισαν την μεγαλοαστική στρωμάτωση της γιαννιώτικης κοινωνίας, φέρνοντας μαζί τους εκτός από την οικονομική τους ευμάρεια, βαθιές κοινωνικές εμπειρίες που αποκτήθηκαν μέσα από μακρόχρονες αστικές τριβές. Η παραπάνω σύνθετη εικόνα βρήκε τον ελληνοποιημένο νεοκλασικισμό σαν μέσω έκφρασης στον τομέα της διαμόρφωσης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της πόλης. Η κατάσταση αυτή θα επικρατήσει μέχρι την απελευθέρωση της πόλης στα 1913.

Ο νεοκλασικός ρυθμός που ήταν ουσιαστικά προϊόν του ρομαντικού ευρωπαϊκού κινήματος, είχε δικό του παλμό και δική του ζωή. Ας εξετάσουμε τώρα πως έγινε και ο ρυθμός αυτός εδραιώθηκε όχι μόνον στην ελεύθερη Ελλάδα, αλλά και σε ανύποπτες περιοχές, που ήταν ακόμη κάτω από οθωμανική διοίκηση. Η εξήγηση πρέπει να αναζητηθεί στην τυπική λειτουργία του μηχανισμού επικράτησης της ιδεολογίας της κυρίαρχης τάξης και της αντίστοιχης διάδοσης της συνθηματολογίας της στα υπόλοιπα αστικά στρώματα. Στο ξεκίνημα η νεοπαγής κοινωνία ακολούθησε τα δυτικά πρότυπα σε ότι έχει να κάνει με τα εξωτερικά κοινωνικά γνωρίσματα. Το ίδιο και με τον χώρο κατοικίας. Τα δυτικά κτίσματα παρείχαν ψευδαίσθηση ελληνικότητας, Επιπλέον ικανοποιούν την νεοαποκτηθείσα αστική νοοτροπία και καλύπτουν ενδόμυχες απαιτήσεις μέσα από την μορφή. Οι μικροαστοί, οι έμποροι, οι βιοτέχνες, οι εργάτες δεν ήταν δυνατόν να μείνουν αμέτοχοι μπροστά σε αυτό που η κυρίαρχη τάση είχε σταδιακά ασπαστεί. Έτσι μιμούνται το νεοκλασικό μέγαρο αφού δεν μπορούν να το φθάσουν. Αναπαράγουν με χρώμα στον τοίχο ορθομαρμαρώσεις και καταργούν τα μη απαραίτητα διακοσμητικά στοιχεία. Φτιάχνουν τα κυμάτια, τις προεξοχές, τις γλυφές κ.τ.λ. με γύψο και σοβά με γιδότριχες. Αντικαθιστούν τα βαριά μαρμάρινα μέλη με κεραμικά ή ξύλινα αντίστοιχα. Έτσι εμφανίζονται οι κλειστές αυλές, ο ανοικτός περιμετρικός διάδρομος, οι εσωτερικές τζαμαρίες, τα πλακάκια στα δάπεδα η συμμετρία στις όψεις, η ορθολογική συμμετρική κάτοψη, η ομοιομορφία των κατόψεων των ορόφων το συνεχές σύστημα δόμησης, η διαμόρφωση συνεχών όψεων επί των οδών και οι εξωτερικές και εσωτερικές σκάλες.

Είναι εντυπωσιακή η εικόνα της προσεταιρισμένης νεοκλασικής φόρμας από τις μεγάλες μάζες σε έκταση και βάθος. Αετώματα στις εισόδους των εμπορικών στοών, στρογγυλοί φεγγίτες πάνω από πόρτες, φουρούσια κάτω από τα πιο απλά ακόμη μπαλκόνια, ο έντονος χρωματισμός των τοίχων και των κουφωμάτων, τα τραβηχτά επιχρίσματα στην στέψη, ο συμμετρικός όγκος των κτιρίων -δημόσιων και ιδιωτικών- η αυστηρότητα, η συμμετρία η ακριβής σχέση των πλήρων και των κενών, τα υπερυψωμένα ισόγεια, έρχονται να συνδυαστούν με την αρχιτεκτονική αναγκαιότητα του καστρόμορφου συμπαγούς ισογείου και των δουλειών, που χαρακτηρίζουν την γειτνίαση των ιδιοκτησιών. Αυτή ήταν η εικόνα της πόλης στις αρχές του 20ου αι. στην πόλη των Ιωαννίνων.

Το μόνο που μπορεί να ενσωματωθεί είναι το έργο των επώνυμων πλέον αρχιτεκτόνων στην δύση του οθωμανικού κράτους. Θα πρέπει να σταθούμε στο έργο τού δημοτικού μηχανικού αρχιτέκτονα Περικλή Μελίρρυτου στην δημαρχία των

Χρήστου Σακελάριου και Γιαγιά Βέη. Το έργο του επεκτείνεται τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτικά έργα. Το σημερινό ταχυδρομείο (προγενέστερο οθωμανικό παρθεναγωγείο του 1904), η παλαιά Ζωσιμαία σχολή, τα δημοτικά Λουτρά η Καπλάνειος και Ελισαβέτειος σχολή με θρησκευτικοκεντρική διάθεση, πιθανότατα η Εμπορική σχολή και η Παπαζόγλειος Υφαντική σχολή είναι μερικά από τα δημόσια κτήρια που φέρουν την υπογραφή του. Ως ιδιωτικά έργα μπορούμε να αναφέρουμε το κτίριο Μουλαϊμίδη, την οικία Γκολέτση όπου φιλοξε-νούνταν το Γερμανικό προξενείο, την οικία Παρλαπά, και την κατεδαφισθείσα οικία Μάκρη. Στην προσπάθεια της η τουρκική διοίκηση να συστηματοποιήσει την αυθαίρετη δόμηση της πόλης στα πλαίσια ενός γενικότερου προγράμματος αναμόρφωσης των τουρκικών πόλεων, ο Δήμαρχος Χαιρεντίν Πατσιαντά Μπέης καλεί τους αδελφούς Μπερνασκόνι, που εκπονούν το πρώτο ρυθμιστικό σχέδιο της πόλης. Από αυτή την στιγμή και μετά μπορούμε να μιλάμε για σοβαρή κρατική παρέμβαση στην δόμηση της πόλης και την χάραξη των οδών.

Το σχέδιο των Μπερνασκόνι έρχεται να συμπληρώσει ο Γάλλος πολεοδόμος Εμπράρ μετά την αποπεράτωση του σχεδίου της Θεσσαλονίκης γύρω στα 1920. Η απελευθέρωση του 1913 δημιουργεί την ανακατάταξη των ιδιοκτησιών αλλάζοντας γρήγορα χέρια. Το μισό και πλέον του Τουρκικού πληθυσμού, πουλά τις ιδιοκτησίες του ή τις εγκαταλείπει προσωρινά για να επανέλθει με το θέμα των ανταλλαγών αργότερα. Στις αρχές του 1914 εγκρίνεται από την διοίκηση το πρώτο επίσημο πολεοδομικό σχέδιο που αφορά κυρίως στην νομοθέτηση των πολεοδομικών γραμμών. Το δημοτικό συμβούλιο προβαίνει σε σειρά αποφάσεων που αφορούν κυρίως στην κατεδάφιση των ψηλών τοίχων περιφραξης για λόγους υγιεινής και στη χωροθέτηση των δημόσιων λειτουργιών. Η έκδοση οικοδομικών αδειών αποτελεί πλέον βασική πολεοδομική προϋπόθεση.

Η νεοσυσταθείσα ελεύθερη πια Γιαννιώτικη κοινωνία εξακολουθεί να διατηρεί τα χαρακτηριστικά της ιδιαίτερα στην οικοδομή, παρά τον μαρασμό του συντεχνιακού καθεστώτος. Ο αρχιτεκτονικός ρυθμός ταυτίζεται πλέον με την υπόλοιπη Ελλάδα. Η πρώτη αυτή περίοδος που χαρακτηρίζεται από την ολοκλήρωση του εκλεκτικιστικού ελληνοποιημένου νεοκλασικισμού κατά κάποιο τρόπο αποτελεί την εισαγωγή στην πολιτιστική έκρηξη του Μεσοπολέμου. Εκφραστής αυτής της ζύμωσης στην αρχιτεκτονική ήταν ο Αριστοτέλης Ζάχος, ο οποίος με τρία έργα στην πόλη και ένα στην περιφέρεια έδωσε το στίγμα της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής. Η Ακαδημία, η οικία Πάλλη που κατεδαφίστηκε, το Καμπαναριό του Αρχιμανδρειού στην πόλη και το

συγκρότημα της Βελλάς, χαρακτηρίζουν τις αρχές της δομικής παραγωγής αγγίζοντας την βυζαντινή και μεταβυζαντινή παράδοση μέσα από την ελληνική πραγματικότητα. Ο αρχιτέκτονας Ζουμπουλίδης πιστός στα διδάγματα του Ζάχου σχεδιάζει το Δημαρχιακό μέγαρο δένοντας πιο αυστηρά το στοιχεία της θρησκευτικοκεντρικής αρχιτεκτονικής. Παράλληλα η πολιτεία προχωρά σε συνεχόμενες ρυθμίσεις με το σχέδιο Μελιγγάνου 1928-30 (που ίσχυσε σχεδόν μέχρι το 1955) και την ατυχή πράξη του Τσατσαρούνη πάνω σε σχέδια του.

Πηγή <http://www.zosimaia.gr/?page=article&id=52>

Γιατί έτσι και όχι αλλιώς;

ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΥ Ι. ΜΕΣΑΡΕ ΠΟΥ ΔΟΘΗΚΕ ΣΤΙΣ 17.05.1998 ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΗΣ ΖΩΣΙΜΑΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ “ΙΔΙΑΙΤΕΡΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ”

Η εκπόνηση της Μελέτης αρχίζει το φθινόπωρο του 1983, εκπονείται σε τρεις φάσεις και εγκρίνεται μετά από τρία χρόνια. Αρχές 1987 δημοσιεύεται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 58 Δ' - 9/2/1987). Ο τίτλος της μελέτης οριστικοποιείται ως ΓΠΣ του “Πολεοδομικού Συγκροτήματος Ιωαννίνων” - και όχι απλά “Ιωαννίνων” - υποδηλώνοντας την έκταση και το χαρακτήρα του συγκεκριμένου οικιστικού συνόλου. Η πρόταση για τη ΖΟΕ, εγκρίνεται με σημαντική καθυστέρηση (ΦΕΚ 297 Δ' - 17/5/1989) και επιφέρονται σοβαρές αλλαγές στην πρόταση των μελετητών. Οι βασικές επιλογές της μελέτης του ΓΠΣ, καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά της, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής: Ο χρονικός ορίζοντας της πενταετίας, που προβλέπονταν από το Ν. 1337/83, (για τον υπολογισμό των αναγκών σύμφωνα με την αντίστοιχη αύξηση του πληθυσμού), θεωρήθηκε ως ανεπαρκής για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων προβλημάτων, γιατί περιόριζε σοβαρά την όποια προσπάθεια οργάνωσης των ανεξέλεγκτων καταστάσεων που είχαν δημιουργηθεί και είχαν πάρει τεράστιες διαστάσεις από την πολιτική του *laisser faire*, που είχε ακολουθηθεί μέχρι τότε. Αντί της πενταετίας υιοθετήθηκε ένα σύστημα ικανό να παραλάβει, να τακτοποιήσει και να “συρράψει”, κατά το δυνατόν, την εν πολλοίς άναρχη δόμηση και τις αλληλοσυγκρουόμενες χρήσεις. Με διαδοχικές και αμφίδρομες προσεγγίσεις, το σύστημα αυτό μορφοποιήθηκε γύρω από το βασικό κυκλοφοριακό δίκτυο σύνδεσης και οργάνωσης των διάφορων δραστηριοτήτων, λαβαίνοντας παράλληλα υπόψη και τη μορφολογία του εδάφους. Οι ανάγκες περιαστικού ελέγχου αποδείχθηκαν σημαντικά

εκτεταμένες που δεν μπορούσαν να υπολείπονται ως έκταση από το Διάταγμα “Μάνου”. Για το λόγο αυτό, εκτός από την άμεσα περιαστική ΖΟΕ (περιοχή Α), προτάθηκε και μία ευρύτερη ΖΟΕ (περιοχή Β).

Ο χαρακτήρας τους ήταν βασικά “αμυντικός”, γιατί δεν μπορούσαν προφανώς να υποκαταστήσουν τον Χωροταξικό σχεδιασμό που έλλειπε, όπως επίσης έλλειπε και το όποιο πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης. Οι Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν, ούτως ή άλλως, για μεγάλο χρονικό διάστημα, επί ποινή ουσιαστικής ανατροπής - όπερ και αν πολλοίς εγένετο - αν δεν προωθούνταν άμεσα οι μελέτες εφαρμογής των προτεινομένων λειτουργιών μέσα σ’ αυτές, καθώς και οι σχετικές μελέτες με αναπτυξιακό περιεχόμενο, ιδιαίτερα για το νότιο Λεκανοπέδιο. Οι περιοχές που εντάχθηκαν στο νέο Σχέδιο, συγκροτήθηκαν σε 26 Πολεοδομικές Ενότητες Γειτονίας, εκ των οποίων οι 20 οργανώθηκαν σε 6 Συνοικίες. Η έκταση του νέου Σχεδίου έφθασε στα 11.252,50 στρ. εκ των οποίων: Τα ήδη εγκεκριμένα σχέδια και οι οικισμοί προ του ’23 ήταν 4.796,80 στρ. και αποτελούσαν το 42,63% του συνόλου. Οι επεκτάσεις έφθασαν στα 6.455,70 στρ. (εκ των οποίων 495 στρ. από το στρατόπεδο), ήτοι στο 57,37% του συνόλου. Η έκταση του συνόλου των προτεινόμενων χρήσεων από το ΓΠΣ και από τη “μικρή ΖΟΕ”, ανήλθε σε περίπου 13.135 στρ.

Το περίγραμμα του νέου Σχεδίου μπορεί να παραλάβει περίπου 120.000 κατοίκους. Η κοινωνική υποδομή, υπολογίστηκε με βάση τα παραπάνω πληθυσμιακά μεγέθη και χωροθετήθηκε με βάση την νέα πολεοδομική διάρθρωση. Η μεταφορική υποδομή που προτάθηκε είχε τα εξής βασικά χαρακτηριστικά: Η “παράκαμψη” της πόλης (μεταξύ Ιωαννίνων και Σταυρακίου) που προβλέπονταν από τη μελέτη Δοξιάδη αντικαταστάθηκε από το σύστημα των “δακτυλίων”, που είναι αστικό κυκλοφοριακό σύστημα. Οι “δακτύλιοι” (“μεγάλος” και “μικρός”), σχεδιάστηκαν για να εξυπηρετούν τη σύνδεση βασικών λειτουργιών, όπως αεροδρόμιο με νέο Νοσοκομείο και Πανεπιστήμιο. Προβλέφθηκε - με τη συνδρομή του Στάθη Παπαβρανούση - η διέλευση σιδηροδρόμου, ως απόλυτα αναγκαία για την ανάπτυξη της Ηπείρου. Ο χώρος για το σταθμό και το αναγκαίο σιδηροδρομικό πάρκο, τοποθετήθηκε νότια της Πεδινής.

Σχετικά με το Περιβάλλον και ιδιαίτερα με τη λίμνη, προτάθηκαν μεταξύ των άλλων και τα εξής: Βιολογικός καθαρισμός και απαγόρευση αποχέτευσης στη λίμνη. Σπάσιμο του αναχώματος / φράγματος μεταξύ Περάματος και Αμφιθέας (Στρούνη), ώστε να ξαναμπούν τα νερά και να αποκατασταθεί η λιμναία περιοχή. Κατηγορηματική απόρριψη της ιδέας για δημιουργία στη θέση αυτή Ζώνης Ενεργού Πολεοδομίας

(ΖΕΠ), που προβλέπονταν από τη μελέτη Δοξιάδη. Προστασία της λίμνης σε ζώνη 300 μ. από τη γραμμή αιγιαλού και 100 μ. στις αστικές περιοχές και απαγόρευση κυνηγιού 500 μ. γύρω από τη λίμνη. Περιβαλλοντική εξυγίανση - αναβάθμιση της ζώνης από Λιμνοπούλα μέχρι Ντραμπάτοβα, που δέχεται και τις μεγαλύτερες αστικές πιέσεις. Η χρήση της παραλίμνιας περιοχής να αποκτήσει χαρακτήρα αναψυχής και τουρισμού. Προστασία των παραλίμνιων οικοσυστημάτων, με απαγόρευση μπαζωμάτων και οικοπεδοποίησης, καθώς και μέτρα για τον ευτροφισμό. Σπάσιμο των περισσοτέρων κρηπιδωμάτων, που οριοθετούν τις όχθες και επιδίωξη αποκατάστασης ομαλής και φυσικής σχέσης στερεάς και νερού. Απαγόρευση του καψίματος των καλαμιών. Σωστή ανάπτυξη της ιχθυοτροφίας.

Επιδίωξη φύτευσης ολόκληρης της όχθης (καταλληλότερο φυτό ο πλάτανος). Ιδιαίτερη μέριμνα στις περιοχές Περάματος - Αμφιθέας - Νησιού - Ανατολής - Κατσικά - Καστρίτσας. Απομάκρυνση των χοιροτροφείων και έλεγχος με ειδική μελέτη τις διάθεσης των αποβλήτων των γεωργικών καλλιεργειών, καθώς και των φερτών υλών (πιθανή κατασκευή τάφρου, κλπ.) Μακροπρόθεσμος, τέλος, και συνολικός σχεδιασμός της χρήσης του υδατινού συστήματος με αναθεώρηση όλων των επεμβάσεων που έχουν γίνει κατά καιρούς (κυρίως τις έγγειες βελτιώσεις) και εκ νέου επαναβεβαίωση της σκοπιμότητας αυτών των έργων, όπως π.χ. η αποστράγγιση της Λαψίστας. Αντίστοιχες επισημάνσεις γίνονται για τα χερσαία οικοσυστήματα και προτείνονται ανάλογα μέτρα προστασίας, αναβάθμισης, αναδάσωσης, κλπ. Για το Πάρκο Πυρσινέλλα, προτάθηκε η ταπείνωση της σημερινής αρτηρίας εισόδου στην πόλη σε ικανό μήκος, ώστε να επανανοποιηθούν τα δύο τμήματα. Σχετικά με το παραδοσιακό τμήμα της πόλης - ή μάλλον για το ότι είχε απομείνει - οριοθετήθηκε ζώνη αρχιτεκτονικών συνόλων ιστορικής και παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς (παραδοσιακό κέντρο της πόλης, το Κάστρο και ο οικισμός του Νησιού), σύμφωνα με τις αρχές των "Χαρτών" της Βενετίας (1964) και ιδίως του Άμστερνταμ (1975). Για τις περιοχές αυτές έπρεπε να εκπονηθούν στη συνέχεια ειδικές μελέτες. Η πρόταση για τυχόν αναγκαία αναδιάρθρωση των διοικητικών ορίων, ήταν μια συμβατική υποχρέωση για όλες τις μελέτες της ΕΠΑ. Η πρόταση της μελέτης μας ήταν η κατ' αρχήν διοικητική ενοποίηση του Δήμου Ιωαννιτών, με τις Κοινότητες Ανατολής και Κατσικά. Επίσης, προτάθηκε να ενσωματωθούν στην ενιαία αυτή διοικητική ενότητα όσα τμήματα των όμορων κοινοτήτων αποτελούσαν αναπόσπαστο συστατικό στοιχείο της "πραγματικής πόλης". Η εσωτερική διάρθρωση του ενιαίου δήμου θα μπορούσε να γίνει με "διαμερίσματα".

Οι όποιες εναλλακτικές λύσεις θα έπρεπε να λάβουν υπόψη και τις προτάσεις του προγράμματος των “ανοιχτών πόλεων”. Το αιτούμενο προς διερεύνηση, μετά από τόσα χρόνια, συνίσταται στο κατά πόσο οι όποιες σωστές επιλογές - και μάλιστα οι κρισιμότερες - του τότε σχεδιασμού, δεν ακυρώθηκαν εκ των πραγμάτων από μη αναστρέψιμες καταστάσεις, που δημιουργήθηκαν στο μεταξύ. Πάντως, η οποιαδήποτε αποτίμηση για το τι έγινε, τι δεν έγινε και γιατί δεν έγινε, είναι ζήτημα των “τοπικών κοινωνιών” - και των εκπροσώπων τους - με την προϋπόθεση ότι θα έχουν μια συνολική γνώση και αντίληψη των προβλημάτων, γιατί αυτές τελικά χρησιμοποιούν και βιώνουν το συγκεκριμένο χώρο. Είναι μια δημοκρατική συνθήκη εκ των ουκ άνευ - χωρίς όμως και “διάχυση” των ευθυνών - τόσο για τη λήψη των αποφάσεων, όσο και κυρίως για την εφαρμογή τους. Δεν έχω όμως αυταπάτες, πως κάτι τέτοιο μπορεί να υπερβεί κατά πολύ την εκάστοτε κυρίαρχουσα αντίληψη περί “Δημοσίου Συμφέροντος”.

Έχει αρχίσει να μου δημιουργείται η αίσθηση πως οι μέχρι τώρα γνωστές - ή, οι θεωρούμενες ως γνωστές - πολιτικές διαφορές δεν μου είναι πια τόσο ευδιάκριτες για πάρα πολλά ζητήματα και κυρίως για τα “πολύ καθημερινά”. Ο Δημόσιος Χώρος - και κατ’ επέκταση το Δημόσιο Συμφέρον - τείνει να είναι κάτι το αδιάφορο, το ξένο, αν όχι εχθρικό, και η συμπεριφορά αυτή δεν έχει “ιδιαίτερο πολιτικό χρώμα”. Κάποτε, ο χώρος έξω από το σπίτι θεωρούνταν ένα είδος ομφάλιου λώρου του “ιδιωτικού” με το χωριό, με την πόλη, με το περιβάλλον, με τη φύση γενικότερα. Απόδειξη, η περιποίηση της οποίας ετύγχανε, όχι ως “υποχρέωση”, αλλά ως κοινωνική ανάγκη. Ενώ τώρα;

Πηγή <http://www.zosimaia.gr/?page=article&id=53>

Γνωρίζουμε την πόλη μας

Η καταγραφή της ζωντανής, σύγχρονης πραγματικότητας της πόλης μέσα από ένα εκπαιδευτικό μονοπάτι το οποίο σχεδιάζεται περιλαμβάνοντας την γειτονιά και μια σημαντική περιοχή της. Λειτουργούμε ως παρατηρητές της πόλης μας, παρατηρούμε, καταγράφουμε, θέτουμε ερωτήματα, πληροφορούμαστε, συζητούμε και διατυπώνουμε μια πρώτη ερμηνεία για την πραγματικότητα της πόλης μας. Όλα αυτά τα αποτυπώνουμε σε ένα μονοπάτι.

Ζωσιμαία Σχολή

Η Ζωσιμαία Σχολή υπήρξε ένα από τα πιο σημαντικά ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα στη διάρκεια της τελευταίας περιόδου της Οθωμανικής κυριαρχίας (1828-1913). Η Ζωσιμαία ιδρύθηκε το 1828 στα Ιωάννινα με προσωπική δαπάνη των αδερφών Ζωσιμά και εξακολουθεί να λειτουργεί μέχρι σήμερα ως λύκειο, σύμφωνα με τους κανονισμούς του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%96%CF%89%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%AF%CE%B1_%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%AE

Γεωργίου Σταύρου

Ο Γ. Σταύρου δώρισε το πατρικό του σπίτι στα Ιωάννινα με σκοπό την ίδρυση του ορφανοτροφείου. Με τη διαθήκη του (1868) όριζε ότι εκεί θα φιλοξενούνται ελληνορθόδοξα παιδιά, κατά προτίμηση από τα Ιωάννινα, όπου επίσης θα διδάσκονται λίγα γράμματα και τέχνες. Η Τουρκική διοίκηση προέβαλε σοβαρά εμπόδια στην ίδρυση του ορφανοτροφείου, επιχειρώντας αρχικά να ιδιοποιηθεί το ποσό, και αργότερα να διευρύνει τις κατηγορίες των ορφανών που θα φιλοξενούνταν και να αποκλείσει τη συμμετοχή Ελλήνων υπηκόων στη διοίκηση. Ταυτόχρονα, μια νομική απόφαση του Καδή των Ιωαννίνων έθετε θέμα κληρονομικού δικαιώματος επί του οικοπέδου υπέρ των συγγενών του Σταύρου που ήταν Οθωμανοί υπήκοοι. Ο ίδιος ο Σταύρου, προβλέποντας τα εμπόδια που θα όρθωνε η Οθωμανική γραφειοκρατία, είχε προβλέψει με τη διαθήκη του ότι *"Οι αδελφοί εκτελεσταί καλώς να εξασφαλισθώσι δια να μη ματαιώσουν ή βλάψουν τα σχέδιά μας οι Τούρκοι και τότε ας λείψη και ας γείνη άλλο καλόν έργον φιλανθρωπικόν ..."*. Οι εκτελεστές της διαθήκης Μ. Ρενιέρης, Ε. Κεχαγιάς και Γ. Βασιλείου βοηθούμενοι από την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων και τοπικούς παράγοντες κατάφεραν να υπερνικήσουν τα εμπόδια και να προχωρήσουν στην ίδρυση του Ορφανοτροφείου. Αυτό άρχισε να κτίζεται από το 1882 υπό τους αρχιτέκτονες Θ.Ν. Τόμπρο και Ι. Δέδε. Σήμερα στεγάζει την περιφερειακή εκπαίδευση Ηπείρου και τη διεύθυνση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ιωαννίνων.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%8D%CF%81%CE%B%CF%85

"Νοσοκομείο Χατζηκώστα" (παλαιό)

Το κτήριο της οδού Χατζηκώστα 5, γνωστό ως "Νοσοκομείο Χατζηκώστα", έχει χαρακτηριστεί Έργο Τέχνης (ΦΕΚ 404/Β/9-7-81) και είναι ιδιοκτησία του Δημοσίου. Βρίσκεται κοντά στο ναό του Αγίου Νικολάου Αγοράς και κτίστηκε το 1907 στη θέση όπου είχαν ανεγερθεί άλλα δύο πριν από αυτό νοσοκομεία. Συγκεκριμένα, το 1836 κτίστηκε το πρώτο με τη δωρεά του εμπόρου Μπαλάνου Τροφίμου Μάτσιου, το οποίο κατεδαφίστηκε το 1845 ως ανεπαρκές για τις ανάγκες. Τότε κατασκευάστηκε εκ νέου ένα πιο ευρύχωρο κτήριο με τη συνδρομή του εμπόρου Γεωργίου Χατζηκώστα και κράτησε και το όνομά του. Η λειτουργία του διήρκεσε μέχρι το 1904, οπότε κατεδαφίστηκε για να κτιστεί το σημερινό δύο χρόνια αργότερα. Στην τρίτη αυτή κατασκευή χορηγός ήταν ο Ευγένιος Πλακίδας από το Ζαγόρι.

Το κτήριο είναι νεοκλασικού στυλ με ακροκέραμους, μαρμάρινη σκάλα και άλλα διακοσμητικά εξωτερικά στοιχεία. Φέρει ορισμένες μεταγενέστερες προσθήκες οι οποίες, ωστόσο, δεν αλλοίωσαν την αρχική του μορφή. Εσωτερικά διαθέτει αρκετούς κοιτώνες και δύο χειρουργεία. Σήμερα λειτουργεί ως παράρτημα της ψυχιατρικής κλινικής.

Πηγή

http://www.ioa.epcon.gr/Buildings/Buildings_files/Buildings.asp?BuildingID=4&Last=11

επίλογος

Οι πόλεις είναι πηγή και τόπος δημιουργίας πολιτισμού αλλά και πηγή και τόπος για περιβαλλοντικά προβλήματα. Για την αειφορική ανάπτυξη της πόλης απαιτείται συντονισμός ανάμεσα στους οικονομικούς παράγοντες και της ανάπτυξης με κοινωνική πολιτική και περιβαλλοντική ευαισθησία. Γιατί πέρα από τους χωροτάκτες και τους πολεοδόμους χρειάζεται πολιτική βούληση με γνώμονα ότι ζουν άνθρωποι σε αυτή την πόλη, που αναπτύσουν σύνολα, υποσύνολα, κοινωνικές σχέσεις, περιβαλλοντικές και «Ο πολιτισμός πρέπει να ισχυροποιηθεί υπό την διπλή του έκφραση, δηλαδή ως κέλυφος και ως περιεχόμενο».

Παράρτημα.

Φωτογραφίες από την επίσκεψη στο ΚΠΕ Ελευθερίου Κορδελιού, στο πρόγραμμα «Βιώσιμη πόλη»

